

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény tárgya: városi csapadékvíz-elvezetés, vízjogi létesítési engedélyezési terv felhasználása

Ügyszám: SzJSzT-13/19.

A város önkormányzata, mint megbízó egyéni vállalkozóval 2018. júniusban kötött megállapodás alapján felkérő levelében az alábbi kérdéseket tette fel szakértői vélemény adását kérve:

1. Alkalmasak-e az egyéni vállalkozó által készített tervek arra, hogy a város önkormányzata által harmadik félnek adott megbízás alapján elkészült tervek alapjául szolgáljanak?
2. Mutatnak-e érdemi eltérést az egyéni vállalkozó által készített tervekhez képest a harmadik fél által készített tervek?
3. Engedély- és díjköteles felhasználási cselekménynek tekintendők-e a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 16-17. §§-ai alapján az egyéni vállalkozó által elkészített csapadékvíz-elvezetési terv vonatkozásában:
 - város ipari park kialakítása és fejlesztése; harmadik félnek (tervező vállalatnak való) való átadás.
 - Folyamatos városi társasház építkezések, ahol a vízjogi engedélyezési tervben meghatározottak szerint alakíttatja ki az önkormányzat az épületek előtti csapadékvíz elvezető rendszereket; többszöri és folyamatos harmadik félnek (társasház kivitelezője) való átadás.
 - [pályázati kiírás száma], város projektben szereplő csapadékvíz-elvezetés megoldása a város több utcájának területén. A kiviteli tervek a vízjogi létesítési engedélyezési terv adatainak felhasználásával készültek; harmadik félnek (tervező vállalatnak való) való átadás;
 - 1) utcai rendezés, harmadik félnek (tervező és kivitelező vállalatnak való) való átadás.
 - 2) utcai rendezés, harmadik félnek (tervező és kivitelező vállalatnak való) való átadás.
4. Amennyiben bármelyik fenti felhasználások bármelyike engedély- és díjköteles, úgy az SzJSzT határozza meg a kapcsolódó szerzői díjigény összezszerúségét a forgalmi szokások alapján.

Az eljáró Tanács szakértői véleménye:

1. Tényállás

Az eljáró Tanács rögzíti, hogy a Megbízó részére két alkalommal is jelezte, hogy a felkérő leveléhez csatolt, 2018. június 18. napján aláírt Megállapodás preambulumban említett, a megállapodás elválaszthatatlan részeként említett 1. számú Mellékletben (továbbiakban, mint Megállapodás Melléklete) foglalt tényállás a felkéréshez csatolásra nem került.

Az eljáró Tanács által kért és Megbízó által később becsatolt Megállapodás Melléklete tömören ismerteti az 1999-ben indult csapadékvíz-elvezetéssel kapcsolatos tervezési folyamat főbb állomásait és a terv alapján kiadott vízjogi létesítési engedély lejáratí határidejének többszöri módosításának folyamatát, a 2016. évben pedig a város belterületi csapadékvíz elvezetés engedélyezési tervének digitalizálásával kapcsolatos megbízást. A Megállapodás Mellékletében felsorolt, a Megbízó és az egyéni vállalkozó között létrejött szerződéseket a 2016. tavaszán kelt megbízási szerződés kivételével a Megbízó az 1. számú Melléklethez nem csatolta annak ellenére, hogy az 1. számú Mellékletben hivatkozik az 1999. januárban, a 1999. márciusban és a 2009. áprilisban kelt szerződésekre is.

A Megállapodás Mellékletének II. fejezetében szerepel "A tervvel kapcsolatos, a Megbízott által ismert felhasználások köre", amely fejezet öt pontban tartalmazza azoknak a helyszíneknek a felsorolását, amely helyszíneknél az egyéni vállalkozó tudomása szerint felhasználták az általa korábban készített vízjogi létesítési engedélyezési terveit harmadik személy által készített tervezési munkáknál.

Az eljáró Tanács rögzíti, hogy a szakértői vélemény kialakítása során kizárólag a megkeresés és a felkérő levélhez mellékelt CD-n található dokumentumok, illetve a Megbízó által a második megkeresést követően megküldött 2016. áprilisban aláírt Megbízási szerződés és tervek alapján alakította ki a szakvéleményét.

2. Előzetes megállapítások

Az eljáró Tanács a rendelkezésre álló tervek áttekintését követően, azok alapján megállapította, hogy a megkereséshez mellékelt egyéni vállalkozó tervező által készített engedélyezési tervdokumentáció a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban, mint Szjt.) 1. § (2) bekezdésének 1) pontjában külön is nevesített műszaki létesítmény tervének minősül, amely a jogvédelem fennálláshoz szükséges egyéni-eredeti jelleg követelményének is megfelel. A tervdokumentáció nem csupán egészében áll a szerzői jog védelme alatt, annak egyes részei egyéni-eredeti jellegüknek fogva önmagukban is a védelem tárgyai (tipikusan ezek az egyes tervek, illetve az azokhoz kapcsolódó műszaki leírás).

Minden olyan, a dokumentum adott része készítője által rajzolt, vagy más technikával előállított térkép, helyszínrajz, amely nem másolt, és nem egyszerű, szellemi alkotó

tevékenység híján készült teljesítmény, megfelel a szerzői jogi védelem kritériumainak. ¹ A megbízáshoz csatolt CD-n található dokumentációból kiválasztott példaként említi az eljáró tanács, hogy e körbe tartozik a "03 Vízugyűjtők helyszínrajza" (PDF mappa).

3. Válaszok a feltett kérdésekre:

Ad 1.)

Az Szjt. 101. §-ának (3) bekezdése szerint a Szerzői Jogi Szakértő Testület (továbbiakban, mint SzJSzT) felkérésre peren kívül is adhat szakvéleményt a felhasználási jog gyakorlásával kapcsolatos kérdésekben. Az SzJSzT szakvéleményei kifejezetten műszaki kérdésekben nem foglalhatnak állást, így a Megbízó ilyen irányú kérdéseiben sem foglalhat állást.

A Megbízó által becsatolt 1. számú Melléklet rögzíti, hogy a Megbízó vízjogi létesítési engedélyt kapott. Az 1. számú Mellékletben tényként rögzítésre került, hogy 2016. áprilisban a Megbízó és az egyéni vállalkozó (továbbiakban, mint Tervező vagy egyéni vállalkozó) között létrejött Megbízási szerződés alapján a Tervező korábbi terveinek digitális és nyomtatott alapú terveire az illetékes vízügyi hatóság kiadta a 2020. április 30-ig hatályos, módosított vízjogi létesítési engedélyt.

Az engedélyezési eljárás során a Tervező által készített tervek, műszaki leírások csatolásra kerültek, amely dokumentációk alapján a fent említett engedély és annak módosítása megadásra került. Ezen tényeken alapulva, a Tervező által készített, a megkereséshez mellékelt tervek értelemszerűen alkalmasak arra, hogy az adott települési területen más vízjogi engedélyezést érintő tervek alapjául szolgáljanak, tekintettel arra, hogy az egyéni vállalkozó vízjogi létesítési engedélyezési tervei kifejezetten ezzel a céllal készültek. A város egyes területein sorra kerülő fejlesztések kiviteli tervei a jóváhagyott engedélyezési terveken kell, hogy alapuljanak.

Ad 2.)

Az eljáró Tanács áttekintette a megkereséshez csatolt, a felkérésben név szerint nem említett, harmadik felek által készített dokumentumokat és terveket. Az eljáró Tanács megjegyzi, hogy a csatolt tervdokumentációk nem tekinthetőek teljesnek.

A harmadik felek által készített tervek érdemi eltérést annyiban mindenképp mutatnak, hogy ezek a kiviteli tervek a kiviteli tervekre vonatkozó követelményeknek tesznek eleget. Ezek a tervek már a megvalósítási fázishoz tartoznak, amely a munka bonyolultságától függően különböző kidolgozású kiviteli terveket igényelhet. Erre nézve tájékoztatást ad a Magyar Mérnöki Kamara 2017-ben kiadott "Tervdokumentációk tartalmi és formai követelményeinek szabályzata", amely külön foglalkozik a vízépítési műtárgyakra, építményekre, létesítményekre vonatkozó kiviteli tervek tartalmi és formai követelményeivel.

¹ SzJSzT 25/03

Ad 3)

A "város belterületi csapadékvíz elvezetése" című vízjogi létesítési engedélyezési terv elkészítésére vonatkozó 1999. januárban kelt szerződés, amelyre az 1. számú Melléklet 2.1. számú mellékletként utal, sem a megkereséshez és annak kért kiegészítését követően sem került csatolásra. Tekintettel arra, hogy a kiviteli tervek alapjául szolgáló engedélyezési terv elkészítésére vonatkozó szerződés nem állt rendelkezésre, a Tervező által adott felhasználási engedély terjedelme nem volt vizsgálható.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a Tervező az engedélyezi tervek felhasználására vonatkozó engedélyt az 1999. januárban kelt szerződés aláírásával megadta az Szjt. 30. § (1) bekezdése alapján, tekintettel arra, hogy az eljáró tanács az engedélyezési terveket "más hasonló jogviszonyban létrehozott műnek" tekinti, valamint a Tervezőnek tudomásának kellett arról lennie, hogy a vízjogi létesítési engedélyezési tervét a Megbízó fel fogja használni a csapadékvíz levezetési rendszer megvalósítása, kivitelezése során. A vízgazdálkodásról 1995. évi LVII. törvény 4. § (1) bekezdés a) és b) pontja értelmében a települési önkormányzat feladata a helyi vízi közüzemi tevékenység fejlesztésére vonatkozó - a vízgazdálkodás országos koncepciójával és a jóváhagyott nemzeti programokkal összehangolt tervek kialakítása és végrehajtása és a település belterületén a csapadékvízzel történő gazdálkodás. Az eljáró tanács fenti álláspontját támasztja alá a tulajdonosi érdekek (tulajdonjog), közérdek és a szerzői jogi kizárólagos jogok összemérése és összeegyeztetése is, amelynek eredményeképpen az engedélyezési tervek felhasználására vonatkozó engedély a szerzői jogosult által nem tagadható meg, viszont a szerzői vagyoni jogosult méltányos felhasználási díjra tarthat igényt (kivéve amennyiben a díjazás iránti igényről kifejezetten lemondott). A fentiek tükrében, a Tervező által készített engedélyezési tervek harmadik fél által történő felhasználására vonatkozó külön díjról a 1999. januárban kelt szerződésben, valamint a tervek módosítására vonatkozó szerződésekből kellett volna megállapodni.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy az SzJSzT kérésére utólag megküldött, 2016. áprilisban, a Megbízó és az egyéni vállalkozó között létrejött Megbízási szerződés a korábban készített vízjogi létesítési engedélyezési terv digitális változatának az elkészítésére vonatkozik, azonban a Tervező korábbi terveinek digitalizálására vonatkozó tevékenység nem tekinthető egyéni-eredeti művet létrehozó alkotó tevékenységnek, hanem kizárólag a digitalizálási tevékenységen kívül eső érdemi változtatásokra vonatkozó feladatok elvégzése során keletkezhetett szerzői jogi védelem alatt álló mű (Megbízási szerződés 2.2. pontja). A 2016 áprilisában aláírt megbízási szerződés sem tartalmaz azonban rendelkezést az elkészült tervek, illetve aktualizált változásokat tartalmazó digitális tervek felhasználásával, és általában a szerzői/felhasználási jogokkal kapcsolatosan, valamint a szerződésből nem derül ki, hogy a korábbi tervek felhasználására, beleértve harmadik fél részére történő átadásra, többszörözésre vonatkozóan a felek milyen tartalmú megállapodást kötöttek.

A Testület már korábbi, SZJSZT 24/07/1 számú, a tervdokumentáció átdolgozásával kapcsolatos szakvéleményében kifejtette, hogy a gyakorlatban az engedélyezési tervek alapján kidolgozott kiviteli tervek – értelemszerűen – nem tekinthetőek szerzői jogi értelemben vett átdolgozásnak, ugyanis a kiviteli terv készítése során az engedélyezési tervben rögzített fő

paramétereiktől érdemben eltérni nem lehet. A kiviteli terv csakis a szerzői jogi szempontból érdeminek tekinthető „alkotó” tervezési szakasz lezárását követően készül, készülhet el, és már a megvalósítás szakaszába esőnek tekintendő. A kiviteli terv célja, az engedélyezési tervben meghatározott paraméterekkel és műszaki tartalommal dokumentált, tervezett létesítmény kivitelezési munkálataihoz szükséges műszaki-technikai kiegészítések és technológiai eljárások, valamint a szükséges gyártmánytervek, konszignációk kimunkálása. A kiviteli tervek készítése során az engedélyezési tervtől eltérni azonban csak az engedélyezési terv tervezőjének (szerzőjének) és az engedélyező hatóság hozzájárulásával lehet.

Az engedélyezési terv tervezője, mint szerző csak kifejezett írásos engedély útján járulhat hozzá az engedélyezési tervnek a kivitelezési terv céljaira másolás (többszörözés) útján való felhasználásához is.

Amennyiben a Megbízó és a Tervező között 1999-ben és 2009-ben létrejött szerződések sem tartalmaztak az engedélyezési tervek felhasználására vonatkozóan konkrét rendelkezéseket, amelyből a felhasználási jog terjedelme megállapítható, a Tervező, mint szerző jogosult terveinek bizonyított felhasználása esetén a Megbízótól további jogdíjra.

Az eljáró tanács fontosnak tartja felhívni a Megbízó figyelmét a jelenleg hatályos, az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Kormányrendelet "Tervezési és mérnöki szolgáltatások megrendelésére vonatkozó speciális szabályokat" tartalmazó II. fejezetére, amely értelmében az ajánlatkérő a *tervezővel kötött szerződésben előírja*, hogy az elkészített tervekkel kapcsolatosan *korlátlan és kizárólagos felhasználási jogokat szerez*, a tervező pedig nyilatkozik ezen felhasználási jogok átruházásáról a tervezési szerződésben meghatározott erre vonatkozó díj ellenében. Ha az ajánlatkérő rendelkezik végleges építési vagy létesítési engedéllyel, a további tervezésre irányuló közbeszerzési eljárásban biztosítani kell, hogy a nyertes ajánlattevő jogdíj fizetése nélkül legyen jogosult az eljárás során rendelkezésére bocsátott tervek általa elvégzendő tervezési feladathoz szükséges továbbtervezésére, átdolgozására (Kormányrendelet 7. § (1)-(2) bekezdése).

Ad 4.)

Az eljáró Tanács rögzíti az 1. számú Melléklet III. fejezetére hivatkozással, hogy a digitálisan elkészített terv és nyomtatott változat jelenlegi piaci értékének meghatározására nem jogosult.

Az eljáró Tanácsnak tudomása szerint kötelezően alkalmazandó díjszabás a díjmérték megállapítására vonatkozóan nincsen, a Magyar Mérnöki Kamara mérnöki tevékenységek ajánlott díjszabása érhető el. Erre tekintettel a jogdíj mértéke minden esetben az érintett felek közötti megállapodás tárgyát képezi.

Az eljáró Tanács álláspontja szerint az engedélyezési tervekkel kapcsolatosan megkötött korábbi szerződések, különösen az 1999. januárban kelt szerződésben meghatározott megbízási díjből kell kiindulni az esetlegesen fizetendő jogdíj meghatározásánál, ezen

szerződésekben meghatározott (megbízási) díj 10-30%-ának alapulvételével. Az eljáró tanács azonban rögzíti, hogy kizárólag azokat a szerződéseket lehet figyelembe venni, amelyek alapján olyan tervek készültek, amelyek a jelenleg hatályos vízjogi létesítési engedély megadása során felhasználásra kerültek.

Budapest, 2019. augusztus 21.

dr. Berki Ádám
a tanács elnöke

dr. Karsay Enikő
a tanács előadó tagja

Jékely Zsolt
a tanács szavazó tagja